

Rootsi: maa on meie maast kálmem, agga sellegipárrast on inimesed ka seáigi, jubba peále wiiskámmend aastat, mitmes maakonnas ellu naerist sure hinna ja kassufamisega ellu párrast harrinud; pannevad weel peálegi naerist talwe peále kopa, et sedda sáa, mis Saaksa: maal ei tehta, et neil parremat on; agga sódawad tedda kál ellajatele, ennamiste lehmile, et ennam pima sada. Kui se naeris Rootsis sáigib, et ta siis ka meie maal peaks sáigima, kui mitte kóigis paigus, siis ómmetige wiisiste Láne:, Harjo:, Járwe:, Willandi: ja Sare: maal? Suurt ja ránka tóed temma ei tarwita, agga hind ja kassu saaks suur kál ollema. Kui need páwad saaksid tulles, et meie maal nenda kuida Saaksa: maal, disast órsani lamp tallorahwa tubbades walget olles teggemas ja rahwa káes káimas: siis ei saaks ennam sedda kahju ollema, mis seicajani perotullest náhtud tulles wad, ja lóppeks siis ka se ilge metsa raistamine, mis peros puite párrast náhtakse súndiwad ja ollewad.

Teame sedda kóit, et kui mees metsa láhhele peropalka toma, et siis mitto kórb, kes teab? kui mitto puud mahharaiub, mis metsa játtab máddanema, kui puud keerde leiab ollewad, et ei anna peergu kiskuda; ja seddawisi, kuida selgeste teame, hukatakse iluotsa metja.

Olleks siis wáagga hea, ja wáagga sowida, et ausad mõisawannemad esimesest wóttaksid ellu: naeri harrimise katset tehha, kállap siis taggajárrele kórdaminnemist ja rohket hesad sennest saaks tulles ja náhtama; egga polleks siis muud murretseda, muud kui agga tamp: eht elluwestit sinna ja táanna tehha, ja esisótsast tarka ellitampijad Saaksa: maalt eht Rootsist táanna kutsuda, kelle káest ellimóldri ammetit óppida. Wannal ennemuinatsel ajal ei olnud meie rahwal ainuásti westit, mis jahhu teeb, waid tampisid ja tóukasid wiija uhmrites peneks, mis naesterahwa kóhhus olli tehha: náid on meil kóitluggused westid, tule- ja wessi:, sae:, tamp: ja wassewestid, egga teadnud need, kes ommal ajal uhmrast omma leiwajahhu wótsid, sedda ei unneski ettenáhha, et inimesed nenda targaks piddid sama, et tuult ja wet mõistaksid súndida, kaks peálastiku kiwi káima, ja jahhu teggerma panna. Nenda láhhele siis inimese suggu ikka targemaks, ja kóit ello ja ellamine selle lábbi parremaks.

Kóige wiimsest weel úks

L õ p p o s õ n n a.

Úks táhtramat eht kalender náitab kál mitme melest ja mõttest úks táhhi asfi ollewad, lennest suurt luggu polle piddada; agga ei olle se mitte tóssi: sest táhtramat on se rasmat, mis úhhe rahwa keskes kóigelaitemalt jookseb, ja tules ta igga ueaastaga uut luggemist rahwa káste toma. Kui náid luggemised, mis tahha ótsa lissatakse, head eht pahhad, targad eht rummalad; siis, sedda móda, kuida juhtuwad ollema, head eht pahha eddestaitawad; eht rahwast targemaks eht ka rummalamaks tewad. Sedda wiimast siis karta ja wiisiste ettenáhha, kui teadmatad inimesed kalendrit kirjutawad, kes ei rahwa keelt diete mõista, egga sedda ammusti óska tunda, kus temmal juhhatamist tarwis láhheks, et ommas seisus kóiblituks sada; mõnne kahjo eest ennast hoida; mõnda head káttesada, ja isfennast, omma seisuse kutsumist; omma head ja pahha, ning omma maad ja seádust diete ja selgeste tunda: kui sesuggused teadmatad kalendrit luggemist kirjutawad, siis ei wóit táhtramatud parremad olla, kuida tánnini meie marahwa káes neid náhtud ollewad; egga wóinud neist siis ka mingisuggust head rahwale, muud kui agga asjata rahha koutust; peálegi weel selge mõistmise ja óige usso óppetuse seggamist kahjuks tulla; kuida sedda Jummal parrako! mõnne kóibamata kalendrist mõnni asta jársko on náhtud.

Et luggu nenda, sepárrast olleme armastuse párrast ja Jummal meelepárrastest armo nõust omma waese tallorahwa wasto, temmale kóibawat kalendrit iggatsend káttemuretseda, kus ei halpi jansimist, egga unnistajate sonnimist, waid agga sedda sisselirjutud, mis targemale ja óppetuse himmulisele kóibaw, parras ja óppetuse kóhta ommane on.

T e ä d a a n d m i n e.

Kolin aastad olleme jársko maarahwa kalendrit wáljaandnud, ja on sedda muist kóigis paigus, muud kui agga mitte Tartus, surema